

355.233.1:356.331:378.18:355.232-633(437)

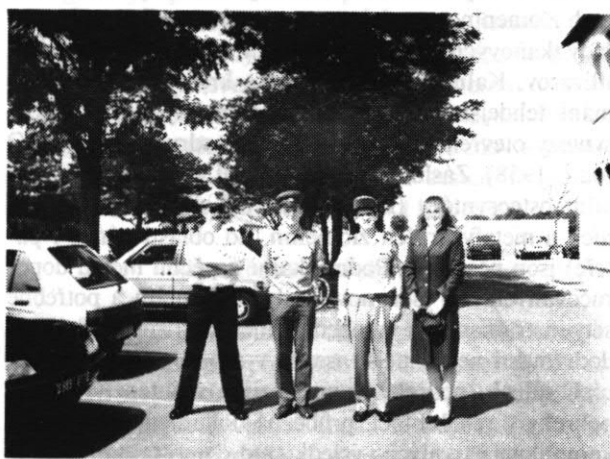
POLNÍ VÝCVIK STUDENTŮ VLA JEP

Pplk. doc. MUDr. Svatopluk BÝMA, CSc., pplk. MUDr. Alois MATULA, pplk. PaedDr. Miroslav NAVRÁTIL
Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové
(rektor: plk. prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.)

Polní výcvik studentů VLA je jednou z důležitých oblastí přípravy vojenských lékařů a farmaceutů. V jeho průběhu by studenti měli prakticky procvičit všechny činnosti výkonných prostředků zdravotnické služby vojskového stupně v léčebně odsunovém systému AČR

za války a upevnit si své návyky a dovednosti v práci v polních podmínkách. V nedávné minulosti nebyla této problematice věnována vždy náležitá pozornost a setkávali jsme se s nedostatky v praxi v rámci činností vojsk při cvičeních i při vlastním zdravotnickém zabez-

pečení. Po důkladné analýze stavu bylo na VLA přistoupeno k přehodnocení způsobu a metodiky polního výcviku tak, aby bylo dosaženo základní srovnatelnosti s přípravou, která probíhá ve státech NATO. Přitom byly převzaty některé poznatky a zkušenosti v této oblasti z armád SRN, Francie, USA, Itálie a Polska, a to na základě literárních zdrojů, kontaktů s pedagogickým sborem i na základě praktických zkušeností z vlastního výcviku a stáží v zahraničí (v současnosti zhruba 20 % našich studentů má možnost v průběhu studia absolvovat výcvik nebo stáž v SRN, Polsku, Francii nebo Itálii - viz následující foto).

Hlavní změnou, kromě přepracování teoretické přípravy a krátkodobých praktických nácviků v rámci řádné výuky v Hradci Králové, je nově navržený a vypracovaný týdenní polní výcvikový blok, který je realizován ve výcvikovém prostoru VVŠ ve Vyškově a na letecké základně v Bechyni.

Cílem toho výcviku je v podmínkách maximálně se blížícím válečnému stavu procvičit léčebně odsunový systém od předního okraje obrany po brigádní obvaziště (viz schéma 1). Na letecké základně v Bechyni procvičit letecké přesuny raněných a práci v extrémních podmínkách s nácvikem přežití.

Osou výcviku je nácvik poskytování zdravotnické pomoci raněným při jejich postupu po etapách léčeb-

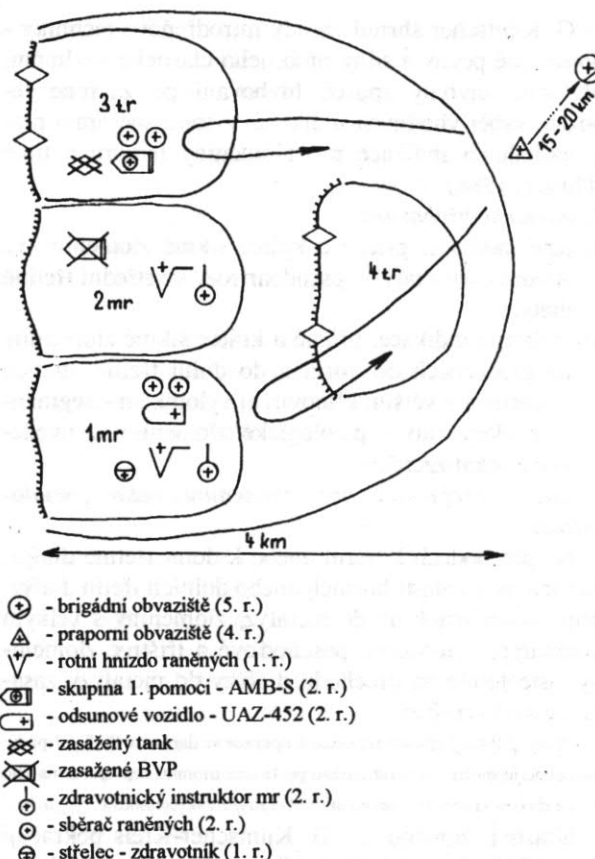

Schéma 1 Plán nácviku léčebně odsunového systému

ně odsunového systému. Přitom jednotlivé etapy jsou budovány současně se vznikem poranění v příslušných vzdálenostech odpovídajících taktické situaci a musí být postaveny a zprovozněny v časových normách tak, aby proud raněných byl včas a náležitě ošetřen. Velký důraz se klade na reálnost situací, a proto jsou používány nejnovější soupravy pro znázornění poranění, včetně otevřených zlomenin, tepenného krvácení, popálenin apod. (viz následující foto).

Dále soudobá bojová technika, jako BVP-2, T 72 a vrtulník MI 17, standardní vybavení a obsazení odsunových prostředků, praporečnického obvaziště a chirurgic-

kého sálu brigádního obvaziště. Při nácviu operace je využit vepř domáci, který je podroben chirurgickým výkonům za stejných kautel, jako by tomu bylo ve válečném stavu u raněných vojáků. Dále jsou do výcviku zařazeny bloky polní problematiky týkající se OPZHN, vojenské toxikologie, radiobiologie, hygieny a epidemiologie. V rámci vojenské přípravy jsou součástí výcviku v odpoledních hodinách i cvičné střelby a topografické cvičení s přesunem na dlouhou vzdálenost v neznámém terénu.

Z výukových důvodů je praktické provedení nácviu léčebně odsunového systému rozděleno do následujících celků:

První pomoc na bojišti, skupina první pomoci, odsun

V této části je procvičována první pomoc na bojišti, to znamená vyhledávání raněných a jejich vyproštění, poskytnutí první pomoci formou svépomoci a vzájemné pomoci, výnos raněných do hnízda raněných, činnost ZI roty a střelců-zdravotníků (pomocných sběračů raněných), pomoc při nakládání raněných do odsunových prostředků. Skupina první pomoci nacvičuje vyproštění a ošetření raněných pomocí popruhů z T 72 a BVP-2 (viz následující foto) a procvičuje principy odsunu raněných na PrO. První pomoc je poskytována za využití individuálních zdravotnických prostředků a brašny Z, imobilizace simulovaných zlomenin improvizovanými prostředky. Skupina první pomoci pro tyto účely využívá též standardní vybavení odsunových prostředků. Tuto činnost procvičují studenti 1. ročníku VLA a zdravotnického managementu. Ve skupině první pomoci jsou zařazeni studenti 2. ročníku.

Praporní obvaziště

Pod dohledem řídicího zaměstnání a za řízení dalšími učiteli KOVZ, KVCH, KVVL postaví studenti zdravotnický stan (včetně hygienické a oteplovací vložky), rozvinou pojízdnou převazovnu a ostatní součásti PrO, rozmístí materiál a připraví etapu k příjmu raněných (viz schémata 2, 3, 4).

Učitel KVCH seznámí cvičící se zásadami činnosti na ploše pro třídění (činnost třídící skupiny - lékař, pomocník, zapisovatel). Zdůrazní možnosti třídění (co má

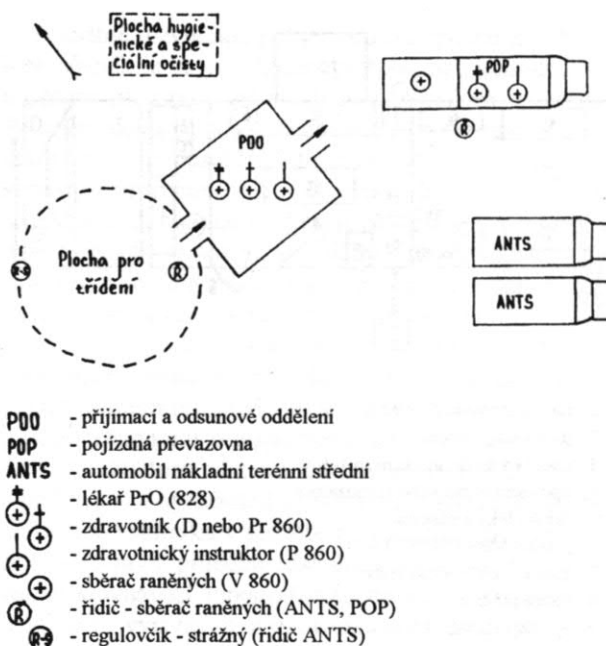
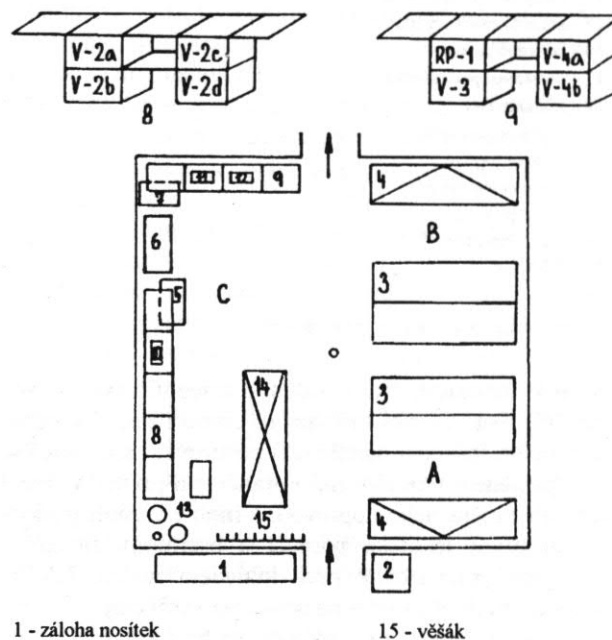

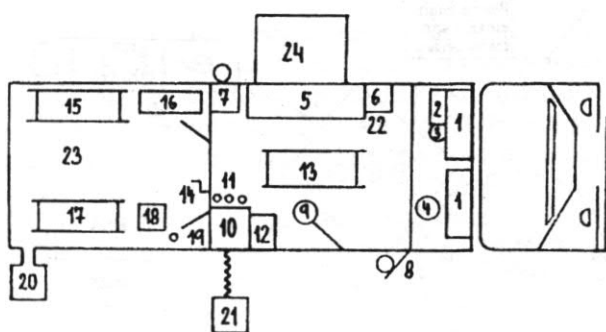
Schéma 2 Praporní obvaziště mechanizovaného praporu rozvinuté mimo osadu

- 1 - záloha nosítek
- 2 - místo pro odebrané zbraně
- 3 - kozlík pro 2 nosítka skládací
- 4 - konzola pro 3 nosítka
- 5 - souprava B-1
- 6 - souprava B-2
- 7 - souprava B-4
- 8 - sestava soupravy V-2
- 9 - sestava souprav V-3, V-4, RP-1
- 10 - SPIRETA
- 11 - RB-85
- 12 - O-69
- 13 - stojan univerzální pro 2 umývadla, vědro, nádoba na dezinfekční roztok
- 14 - podstavec pod nosítka skládací
- 15 - věšák

A - přijímací část
B - odsunová část
C - ošetřovací část

Schéma 3 Přijímací a odsunové oddělení PrO mpr

- 1 - nádrže na vodu (2 x 90 l)
- 2 - dřez s umývadlem
- 3 - nádoba na dezinfekční roztok
- 4 - upevnění bubnového sterilizátoru
- 5 - skříň s léky a nástroji
- 6 - přístroj křisící SPIRETA
- 7 - kamna s ohříváčem vody
- 8 - hasicí přístroj
- 9 - posuvný stůl
- 10 - rozvodná deska
- 11 - kyslíkové lahve a hasicí přístroj
- 12 - skříňka č. 32
- 13 - sklápěcí převazový stůl
- 14 - klika ke sklápění stolu
- 15 - konzola pro 3 nosítka
- 16 - lavice skládací
- 17 - podstavec pod nosítka
- 18 - stůl skládací
- 19 - kbelík a umývadlo
- 20 - naftové topení
- 21 - nabíjecí soustrojí
- 22 - hasicí přístroj
- 23 - stan (přípravna)
- 24 - přístřešek

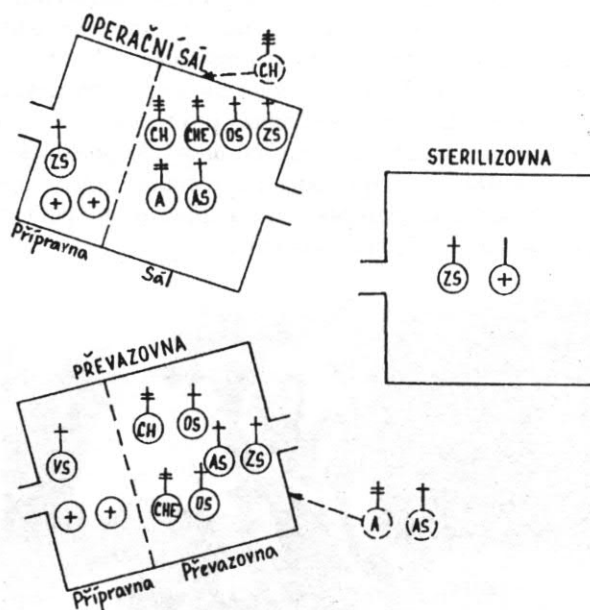
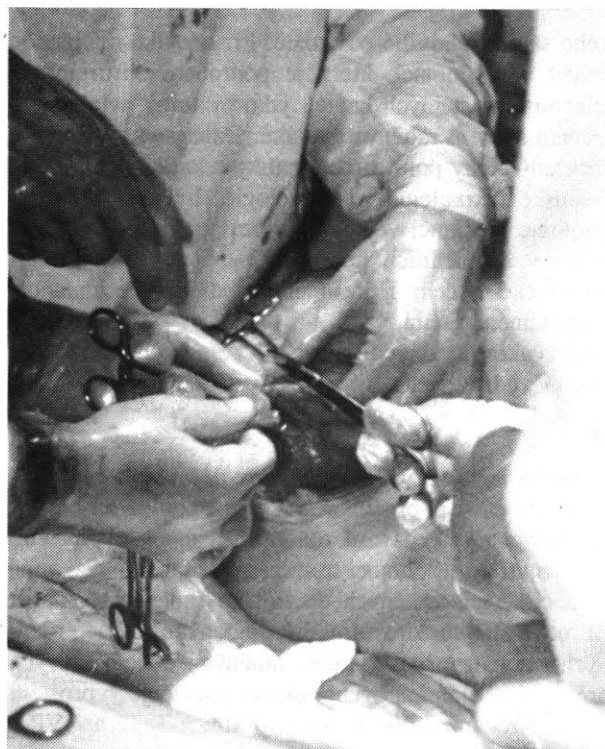
Schéma 4 Zařízení pojízdné převazovny

lékař k dispozici), druhy třídění a kategorie vytříděných na PrO. Poté cvičící vykonávají činnost pod dohledem a za účinné pomoci učitelů. Při posuzování a činnosti se řídí pohledem (simulovaná poranění) a příznaky, které udávají ranění nebo doprovod. Činnost vrcholí poskytnutím první lékařské pomoci a ošetřením raněných v pojízdné převazovně pod dohledem učitele KVCH a končí jejich přípravou na odsun na vyšší etapu.

Toto zaměstnání provádějí posluchači 4. ročníku.

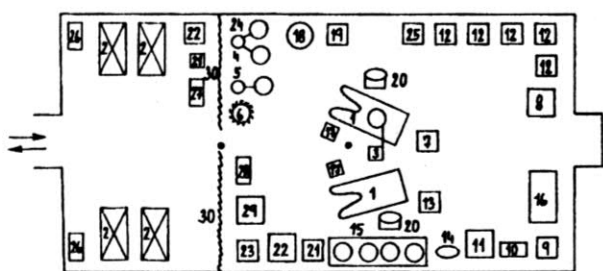
OPB BrO

Po postavení operačního sálu operačně převazového bloku (OPB) brigádního obvazště (viz schéma 5, 6) a jeho dovybavení standardními soupravami posluchači 5. ročníku pod vedením chirurga provádějí nácvik třídění raněných. V druhé části provádějí chirurgické výkony odborné lékařské pomoci za standardních kautel u vepře domácího. Po příslušné premedikaci a intravenózním úvodu jsou v hluboké inhalační anestezii prováděny základní chirurgické výkony, mezi něž patří chirurgické ošetření hluboké rány, amputace končetiny, splenektomie, resekce střevní kličky, ošetření pneumotoraxu apod. (viz následující foto).

- CH - lékař chirurg
- CH - lékař s chirurgickou erudicí
- A - lékař anesteziolog
- OS - zdravotní sestra
- OS - operační sestra
- AS - anesteziologická sestra
- VR - vrchní sestra
- IN - zdravotnický instruktor
- SB - sběrač raněných

Schéma 5 Operačně převazový blok BrO mb (zdro) - rozdělení personálu

- 1 - stůl operační polní POST
- 2 - podstavec pod nosítka skládací
- 3 - lampa oper. stojan. s reflekt. skl.
- 4 - držák na 2 umývadla
- 5 - držák na 1 umývadlo
- 6 - věšák
- 7 - narkotizační přístroj NH-M
- 8 - stůl anesteziologa se soupravou N-10
- 9 - Spr. B-1
- 10 - Spr. B-2
- 11 - Spr. B-3
- 12 - Spr. N-8
- 13 - narkotizační přístroj NMP-V
- 14 - sádra lékařská
- 15 - sterilizační bubny
- 16 - stůl na přípravu mat. steril.
- 17 - stůl na nástroje skládací
- 18 - láhev z plastiku na 25 l
- 19 - nádoba na dezinfekční roztok
- 20 - vědro
- 21 - odsávačka šlapací O-69
- 22 - RB-85
- 23 - ODA-E
- 24 - nádoba na dezinfekční roztok s držadlem
- 25 - DEKARD
- 26 - misy kálecí a láhve na moč
- 27 - manipulační stůl
- 28 - stůl pro zapisovatele
- 29 - stůl na nesterilní materiál
- 30 - konzola k rozdělení stanu

Schéma 6 Varianta vybavení operačního sálu OPB BrO mb (zdro) ve stanu vz. 65 (6x9 m)

V rámci výcviku je na jeho závěr zařazeno kontrolní zaměstnání. Smíšené skupiny složené z posluchačů 1. až 4. ročníku podle mapy na trase dlouhé cca 20 km vyhledávají kontrolní body. Zde jsou přezkoušeni ze všech činností, které byly komplexně v průběhu výcviku nacvičeny, jako je první pomoc v poli, vyproštění raněných, resuscitace apod. Nejlepší družstvo je finančně odměněno.

Výcvik Bechyně

Obsahem výcvikového kursu je speciální tělesná příprava a účastní se ho studenti 3. ročníku. Jedná se o nácvik specifických motorických vojenskopraktických prvků a trénink odolnosti vůči tělesné a psychické zátěži modelováním podmínek podobných bojové činnosti, respektive katastrofickým situacím. Cílem výcviku je naučit studenty přiměřeně reagovat a jednat v krizových situacích pod vlivem hraniční zátěže.

Prioritně rozvíjenou pohybovou schopností je vytrvalost. Výcvik je ve 4 - 5hodinových blocích kombinován s pěšími přesuny a překonáváním překážek v terénu. Po celou dobu výcviku dochází ke zvyšování tělesné odolnosti vůči působení klimatických podmínek. Překonávají nepříznivé vlivy výcviku (přehřátí, únavu) a frustraci základních potřeb (např. žízeň). V situacích navozovaných výcvikem a vznikajících v průběhu kursu jsou testovány psychické regulační mechanismy jedinců, zejména odvaha, volní úsilí a sebeovládání.

Výcvik začíná praktickým nácvikem nakládání a transportu raněných vrtulníkem Mi-17 na letištní základně Pardubice. Studenti se seznamují s některými dalšími vhodnými transportními letouny, mj. s L 410, AN 24, zhlédnou ukázkou slánění z vrtulníku ve visu a prakticky si vyzkoušejí vyzvednutí a spouštění osoby na palubu vrtulníku v sedačce pomocí navijáku do výše cca 15-30 m. V průběhu následné letecké přepravy provádějí srovnávací topografickou orientaci zakreslením trasy letu a výrazných orientačních bodů do mapy.

Na letištní základně v Bechyni se v dopoledních a odpoledních blocích výcviku kombinují a prolínají témata speciální přípravy a medicíny katastrof.

Zpravidla po 3 až 7 km dlouhém přesunu terénem podle mapy na stanovené místo následuje speciální výcvik a poté opět přesun určeným způsobem (podle azimutu nebo orientačních bodů) na základnu.

Při speciálním výcviku zvládnou studenti pohybové dovednosti a získají praktické zkušenosti ze základů horolezectví, vojenského plavání, pobytu ve volné přírodě a přežití.

Naučí se vázat úvazky nutné k jištění na laně a absolvují slánění skalní stěny pomocí horolezecké brzdy.

Překonávají otevřenou vodní plochu v oděvu, zhotovují improvizované nadlehčovací prostředky, přepravují raněného přes vodní plochu a aplikují své znalosti první zdravotnické pomoci při záchraně tonoucího. V průběhu výcviku se učí v přírodě budovat přístřešky a úkryty, rozdělovat ohně, orientovat a pohybovat se v neznámém terénu, používat nouzovou signalizaci, získávat vodu a potravu.

Splněním těchto fyzicky a psychicky náročných cvičení dochází ke zvýšení sebevědomí a sebedůvěry, k posílení důvěry v záchrannou techniku a záchranné systémy, se kterými se jako lékaři setkají při zásazích v havarijních situacích, při katastrofách nebo v bojové činnosti.

První zkušenosti s takto plánovaným komplexním výcvikem jsou pozitivní. Dosavadní úroveň vycvičenosti a praktických návyků se podstatně zvýšila a měla by umožnit bezproblémový přechod do praxe u vojsk AČR.

Literatura u autorů

Klíčová slova: Nácvik léčebně odsunového systému; Speciální tělesná příprava.